

ARTIGA es fa ressò del seminari «T'agrada criticar?» de l'Escola de Calor organitzada pel CA Tarragona el passat juliol. Aprofitem l'ocasió per preguntar-nos sobre la vigència i els usos de la crítica d'art. Quines accions i quins actors tenen paper en aquesta funció?

A més a més, a les pàg. 2, 3 i 4 trobareu articles dels professors del seminari i a les pàg. 4 i 5 presentem tres pràctiques dels participants realitzades sota la tutoria de Pilar Bonet. A la pàg. 6 rescatem un vell article sobre la crítica. Gràcies a tots.

EL CRÍTIC COM A ARTISTA

// MERY CUESTA

Vaig sentir que *El crític com a artista* d'Oscar Wilde (*The critic as artist*, 1891) era el peu que buscava la meua sabata quan el vaig llegir fa uns cinc anys. L'entusiasme no va tenir tanta relació amb el degoteig d'enginyoses màximes de Wilde, o amb les seves deliberacions sobre la moralitat del rol de l'artista, algunes poc vigents en relació amb les pràctiques artístiques actuals i l'esperit dels nostres temps. Em va entusiasmar la idea del crític com a creador, com a aquella persona que superposa, mitjançant la creació literària, la seva pròpia obra a partir de la de l'artista. No parlem d'una jerarquia en la qual el text crític sovinteja amb l'obra de l'artista, sinó de la utilització de l'obra d'art com a punt de suport per emprendre volades creatives, piruetes literàries, acrobàcies d'imaginació, cabrioles de sentit. I és que em passava llavors que, a vegades, si havia d'escriure sobre l'obra d'un artista que no m'impressionava en cap sentit, sí que m'insuflaven idees i conceptes que no hi havia ni molt menys entre la substància del que proposava aquell artista. En asseure'm a escriure, no em venia de gust complaure'm en la mitjanja de l'artista i la seva obreta, perquè em semblava molt més interessant transmetre fabulacions. Conèixer la postura de Wilde em va donar ales a dir el que em vingués de gust, podia començar parlant del gran tòpic dels no-llocs i acabar escatint sobre l'afinació dels saxofons.

Un crític que gaudeix la Crítica creativa pot utilitzar diversos llenguatges. El primer de tots és el llenguatge textual, i es fa més o menys com ho hem esbossat en el paràgraf anterior: volant. Permeteu-me que torni a remetre'm a Wilde. El seu relat seminal *El retrat de Dorian Gray*, paral·lelament a la fantàstica trama moral/universal,

està plagat de desenes de passatges que relaten amb delectació els mobles, el disseny, la decoració, els quadres... Ens revela, així, una idea molt moderna de la crítica per fer-la formar part d'un context narratiu de novel·la, però també perquè, en la frontissa del XIX i el XX, Wilde ja etzibava amb naturalitat que l'estampat tèxtil, una vidriera o el propi disseny d'un jardí constitueixen obres d'art sublimes. *El retrat de Dorian Gray*, la novel·la, és un festival de crítica creativa en múltiples sentits. Així, doncs, la utilització desacomplexada dels gèneres, l'amplitud de mires en relació amb altres àmbits que no són estrictament arts visuals i l'esperit innovador, són el trípod sobre el qual s'erigeix una crítica textual creativa. Altres formes de Crítica creativa tenen a veure amb l'acció directa. Certs tipus de comissariat poden actuar com a Crítica d'acció, perquè ¿què és en essència la crítica sinó un llançament de comentaris al voltant d'un fenomen social, a través de la qual cosa es dota d'eines el públic perquè valori per si mateix? Sumem a aquesta aportació de criteri les possibilitats dinàmiques i sensorials del muntatge expositiu. Una exposició que aposti per una tesis de risc és Crítica d'acció.

Abans d'abandonar la menció de només algunes possibilitats de la Crítica creativa, hem de presentar el llenguatge còmic com una des les opcions més delicioses. Un tango cenyit entre el dibuix i el text sedueix sense remei qualsevol intel·lecte; jo estic treballant en aquesta trinxera.

En qualsevol cas, si ens decantem per l'opció que sigui, sempre és molt útil fer l'exercici de contextualitzar-se un mateix dins d'un aglomerat generacional, detectar a través dels nostres companys com aquesta *professió* s'enfoca actualment, i com s'ha anat transformant. I sentir que anem alliberant-nos dels clics que engreixen la fama horrorosa del Crític d'Art. Foragitem d'una vegada per

totes figurins nocius que van imposar socialment crítics de dècades anteriors, que s'antullaven ells mateixos com a passejants alius de galeries, oberts al suborn i a punt d'emetre judicis concloents. Aquests personatges espectrals han protagonitzat moltes de les meves tires còmiques, i porten essent el blanc de diverses produccions caricaturesques com —per seleccionar-ne una— la pel·lícula *Theatre of Blood* (Douglas Hickox, 1973), en què un corretjós Vincent Price assassinava amb fúria i pertinència, un per un, tota una galeria de crítics despòtics. Vinculat amb aquests comportaments, rescato un fragment que vaig pescar per casualtat en una recopilació d'articles d'un crític i assagista magnífic, i que em va deixar una mica perplexa: «Fa vint-i-cinc anys que escric en diaris i revistes. He fet centenars d'elogis de pintors, de ballarines, d'artistes de circ i *music-hall*. Doncs bé, només l'u per cent d'aquestes persones s'ha dignat a donar-me les gràcies.» Els crítics no hem d'entendre la nostra feina com un regal de favors, esperant reverències a canvi de la nostra indulgència, sinó més aviat com una aportació al pensament a partir de l'obra d'un altre individu. De totes maneres, aquest model ontològic de «crític generós» agonitza.

Ara s'està modelant un nou protocol en la crítica, i en la figura del crític, per tant. La cultura digital ha possibilitat això que anomenem Massa Crítica, ni més ni menys que una entitat que replica de manera inquantificable i que no té precedents en tota la història. Internet possibilita que el crític finalment pugui ser replicat immediatament, sense intermediaris i, encara millor, que pugui ser debatut. Però no s'ha de tenir por si s'és creatiu: la massa derroca els que es col·loquen en un pedestal però empatitza amb qui, a més de tenir criteri, sap com fer volar estels de colors en l'aire.

